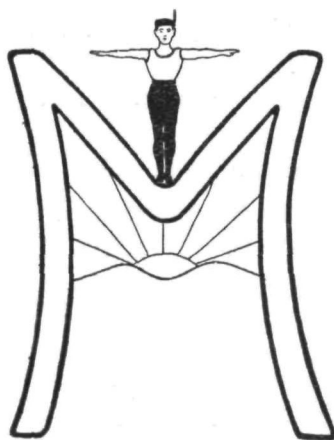

JAKOB DIMNIK:

Santa Zita.

alo je ljudi v Avstriji, ki vedo, kdo je bila Sv. Cita, po kateri je prevzela svoje krstno ime naša presvitla cesarica. Malo jih je, ki bi jim bilo znano ime Svete Cite, ime prve gospe v naši državi. Cesarice in kraljice, ki bi se imenovala Cita, ni bilo doslej v nobenem narodu in v nobeni vladarski rodbini. Zato je pač zanimivo, da se izve, odkod ime, ki ga ima naša mlada cesarica, in zveni pri nas tuje, a je pa tembolj znano in razširjeno v Italiji in tudi v Španiji. Beseda sama pomeni kot pridevnik toliko kakor: čist, nedolžen, deviški, v samostalniki v uporabi pa

pomeni toliko kakor ragazza: deklica, devica. Pravijo tudi, da je Cita prvotno okrajšano ime iz latinske »Tacite«, kar bi bilo po naše: »molčeča« ali »tiha«. Imena svetnice Cite ni v uradnem cerkvenem seznamu svetnikov in svetnic. Toliko bolj znano in razširjeno je pa ime svetnice Cite v Italiji, posebno v Zgornji Italiji in na Toskanskem, kjer jo ljudstvo časti kot patronko služkinj. Sv. Cita zavzema v Italiji isto mesto, kakor pri nas na Tirolskem sveta Notburga. Prav posebno je pa razširjeno ime svete Cite v okolici mesta Lucca, kjer je bila naša sedanja cesarica rojena dne 9. maja 1892 v vili Pianore, znanem kopališču Viareggio, ki spada v pokrajino in nadškofijo Lucca. Sveta Cita je svetnica-zaščitnica mesta Lucca, kjer ji je v cerkvi sv. Flavijana posvečen oltar in kjer se nahaja tudi njena grobnica.

Poglejmo si zdaj tu imenovane kraje na zemljevidu. Ako si zapustil malo železniško postajo Pietra Santa na progi, ki vodi iz Rima ob zapadni obali Italije v Genovo, greš po vzpenjajoči se cesti, ki vodi iz mesteca Pietra v mesto Lucca. Hitro zazremo med zelenimi, plodonosnimi griči svitlo palačo vile Pianore, a z njenih oken zreš daleč nad nižino vse tja do svetle morske površine. Zgradba je postavljena v slogu italijanske renesance, in četudi palača ni posebno velika, se vidi po obsežni stranski liši in po velikih poslopjih v ozadju, da je v vili Pianore nameščeno knežje gospodarstvo. Z lepoto zgradb tekmuje krasota parka. Urejen po angleškem slogu, spaja v sebi široke površine livad in senčnatih skupin drevja. Skoro tako daleč, kolikor seže oko, je vse zemljišče okolo Pianore last hiše Parma. In v teh lepih pokrajinah, kjer leži stari rodbinski dom naše presvitle cesarice Cite, je ime med ljudstvom vneto češčene sv. Cite posebno razširjeno.

Sveta devica Cita se je rodila l. 1212. tu ob vznožju Monte Sagreti kot hčerka revnega posestnika Giovanni Lombardo in njegove žene Bonissime. Očeta je izgubila že v zgodnji mladosti in ko je bila stara 12 let, ji je umrla tudi njena skrbna, pobožna mati, ki je vzgojila Cito v strahu božjem. Zdaj je bila prisiljena Cita, iskati si kruha pri tujih ljudeh. Prišla je v 8 milj oddaljeno mesto Lucca, kjer je dobila službo v hiši Paganofatinellija, lukeške patricijske rodbine, ki je bila vedno na prvem mestu v divjih in krvavih strankarskih bojih v mestu in iz katere je izšel tudi pozneje pregnani guelfski pesnik Pietro Fatinelli, ki ga je otroka pestovala Cita in je pozneje kot izgnanec pel, da bi hotel goreče lizati prah z obzidja mesta Lucca, če bi mu bilo dano kedaj, da bi zopet mogel videti svoje domovinsko mesto.

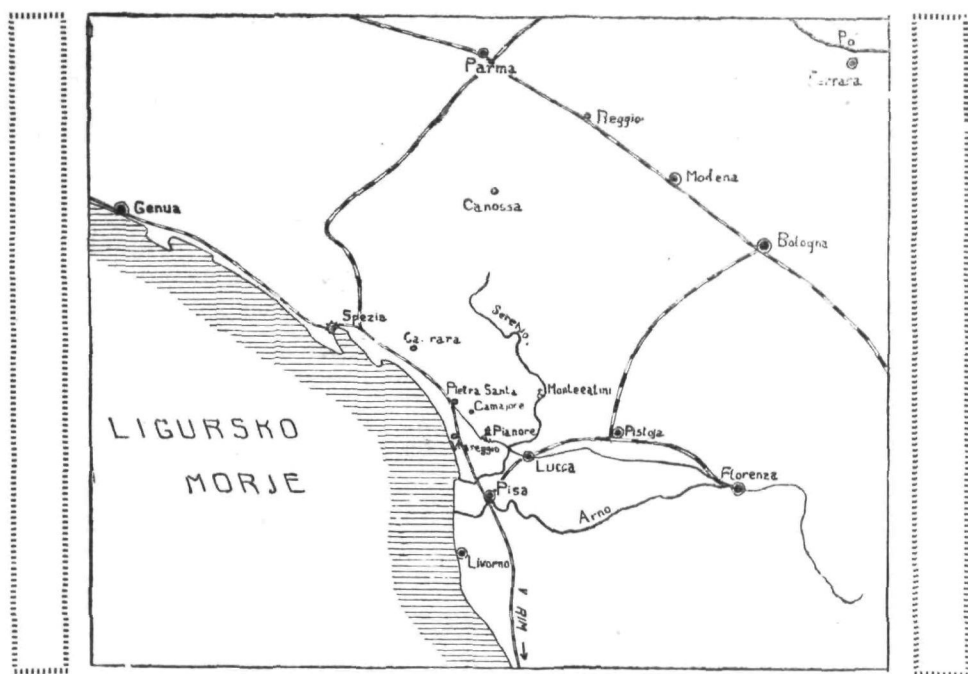
Cita je bila pravi uzor pridne in zveste služkinje. Svojemu gospodarju je bila pokorna in poslušna, kakor lastnemu očetu. Bila je izredno pridna, štedljiva in imela veliko veselje do dela. Zgodaj zjutraj je vstajala, da je opravila še pred določenim dnevnim delom svoje molitve v cerkvi, potem je pa s polnim navdušenjem hitela domov na delo. Dobraščajočo mlado deklico so zelo hvalili radi njene čistosti in dobrodelnosti. Vsled svoje pobožnosti in vestnosti v službi je bila pogosto zasmehovana. Ni se družila s svojimi zgovornimi tovarišicami. Po njeni smrti zabelježena legenda pripoveduje, da se je nekoč, ko je nekemu beraču mogla dati samo požirek sveže vode, voda izpremenila v vino. V svojem usmiljenju je revežem, ki so trpeli lakoto, večkrat dajala fižola iz bogatih zalog Fatinellijeve rodbine, tako da so bile zaloge že skoraj popolnoma izčrpane. Ko je gospodar hotel prodati del zaloge, se je bala Cita, da jo bo strogo kaznoval, ker je toliko manjkalo. Tedaj je pokleknila in molila, in ko so odprli shrambo, je bila po čudežu polna kot je bila prej.

Cita je bila navajena, da je zelo malo govorila. Ta njena molčečnost in zdržnost se je pa zdela njenemu gospodarju kot nekaka potuhnjena ošabnost in hinavščina. Začel jo je črtiti in nikdar ni imel prijazne besede do uboge sirote. Vendar je molčala, če so jo grajali ali celo topli kar se je zgodilo večkrat; a vse udarce in vsa zaničevanja je prenašala potrpežljivo. To je trajalo nekaj let. Naposled je pa gospodar prišel do spoznanja, da dela Citi veliko krivico, ter je izpremenil sovraštvo v ljubezen, sumničenje v občudovanje in poplačal Cito s tem, da ji je poveril nadzorstvo nad svojo hišo in mlajšimi otroki. Svetnica vsled tega povišanja ni bila prevzetna in nikdar ni dala občutiti svoje višje službe podrejeni služinčadi. Ostala je ponižna in obzirna in se vedno bala, da bi ne vzbudila nezadovoljnosti pri soslужkinjah. Svoj vpliv v hiši je uporabila v to, da je s svojo angelsko potrpežljivostjo in blagosrčnostjo blažila prestrogo in surovo narav svojega gospodarja. Če je zapazila, da se je razjezil, je pokleknila predenj in ni poprej vstala, da ga je pomirila in potolažila.

Cita je živela 70 let. Pri enem gospodarju je služila 58 let. Vse svoje prihranke je zapustila revežem. Zaspala je blaženo v Gospodu dne 27. aprila leta 1282. Ob njeni smrti se je posvetila na nebu nenavadna zvezda; zato jo slikajo stoječo z vedrom ob vodnjaku in s svetlo zvezdo ob strani njene glave. Na njenem grobu so se začeli vršiti neštevilni čudeži. Slepci so zopet izpregledali, gluhonemi izpregovorili, hromi so zopet mogli hoditi. Neki notar iz Fatinellijeve rodbine je skrbno zabeležil vse te čudeže. Vsled teh izrednih čudežev so njene relikvije leta 1580 z velikimi svečanostmi prenesli v cerkev sv. Flaviana ter jih tam položili v grobnico.

Tako laška legenda. Naravnost papež ni Cite nikdar proglasil za svetnico, toda prebivalstvo v mestu Lucca je pobožno služkinjo takoj po njeni smrti začelo častiti kot izvoljenko, ki je dosegla sijaj svetnice. Po tej svetnici ima naša presvitla cesarica Cita svoje krstno ime. Ker je sveta Cita patronka onih krajev, kjer je rojena naša mlada cesarica, je postala že v zgodnji mladosti znana in čislana med ljudstvom. In ko se je leta 1911 razširila vest, da je princezi Citi vsled nje ženitve z avstrijskim nadvojvodo prisojeno, da zasede enega najslavnejših prestolov Evrope, je bilo ljudstvo ondotnih krajev uverjeno, da se je samo silni protekciji in priprošnji svete Cite zahvaliti za toliko srečo.

Dan 27. aprila je smrtni dan sv. Cite; ta dan je torej tudi godovni dan naše cesarice Cite.

Toskana v Italiji.